

Reseberättelse Warsaw Human Dimension Conference 2024

Jag deltog på Warsaw Human Dimension Conference (WHDC) mellan den 8–10 oktober. En övergripande reflektion kring konferensen som jag har är det var intressant att både företrädare från Organisationen för säkerhet och samarbete i Europas (OSSE:s) medlemsländer och organisationer från civilsamhället fick möjlighet att framföra sina åsikter och budskap under sessionerna. Det gjorde att civilsamhället fick möjlighet att ifrågasätta regeringarna i länderna där de verkar samt företrädare för andra medlemsländer i OSSE. Min upplevelse är att internationella konferenser liknande denna ofta fokuserar på utbyte mellan medlemsländer snarare än utbyte mellan regeringar och civilsamhället. Att WHDC ger möjlighet för utbyte mellan OSSE:s medlemsländer och civilsamhället i frågor gällande mänskliga rättigheter känns därmed extra givande eftersom frågorna kräver samarbete på flera nivåer.

Något annat som jag reflekterade kring under konferensen var formen av OSSE som organisation. OSSE består av länder från flera världsdelar, trots att organisationen enligt namnet ämnar fokusera på säkerheten i Europa utifrån sin tre dimensionella syn på säkerhet. Detta innebär att länder från både Asien, Östeuropa, Nordamerika deltar i samarbetet, som till exempel Georgien och Ukraina, vilket gör att OSSE skapar en plattform för samarbete mellan länder, inte bara i Europa utan i andra delar av världen. Detta tror jag är viktigt för att stärka de informella relationerna och banden mellan länder. Under konferensen märktes dock att OSSE är något försvagat sedan Rysslands illegala invasionskrig i Ukraina. Varken Ryssland eller Belarus var på plats under konferensen under tiden jag var där och under sessionerna i plenumsalen var det främst civilsamhället som framförde sin oro kring tillbakagång av de mänskliga rättigheterna.

Under dagarna jag deltog på konferensen hade den tema tolerans och icke-diskriminering. Under den 8 oktober togs frågor om rasism och främlingsfientlighet upp. Sessionen på förmiddagen diskuterades Nagorno Karabach och förstörelse av kulturarv. En av talarna tog även upp en paradox gällande tolerans som jag tyckte var tänkvärd. I sitt anförande diskuterade hon att för att skapa tolerans så måste vi vara intoleranta mot intolerans trots att vi ämnar vara toleranta. Detta är något som möjligen kan förklara svårigheten med att uppnå tolerans. Under denna dag deltog jag även på två sidoevenemang. Sidoevenet under konferensen var intressanta då det ofta var experter som deltog i panelerna. Det första sidoevenetet jag gick på anordnades av Europarådet och handlade om hur man kan motverka

hatbrott och hatpropaganda med mjuka policyåtgärder, alltså åtgärder som inte innefattar lagstiftning. Bland annat diskuterades vikten av en gemensam och omfattande definition av hatbrott och hatpropaganda samt vikten av prevention och anmälan. Ökad medvetenhet diskuterades också med Österrike som exempel där polisen och andra offentligt anställda fått utbildning för att känna igen hatbrott och få kunskap om hur en person som utsatts bör bemötas. En representant från civilsamhället i Polen framhöll även vikten av att ändra befolkningens narrativ genom att utbilda journalister att ändra sina ordval när de rapporterar om hatbrott. Att policyförslag som inte innefattade lagstiftning diskuterades tyckte jag var intressant då det ofta krävs mer än lagstiftning för att komma åt problem som hatbrott.

Det andra sidoevenetet jag deltog på den 8 oktober handlade om HBTQI+ personers rättigheter och demokrati. Under detta evenemang framhövdes att HBTQI+ personers rättigheter är kopplat till OSSE:s breda säkerhetsbegrepp. Sveriges ambassadör till OSSE framhöll att inskränkningar av HBTQI+ personers rättigheter är ett tecken på demokratisk tillbakagång. Vidare diskuterade de andra panellisterna bland annat att Rysslands högsta domstol har beslutat att HBTQI+ rörelsen i Ryssland är extremister, vilket attackerar både personer som är HBTQI+ och de som stödjer och arbetar i rörelsen. I slutet av eventet framhövdes att solidaritet mellan länder och civilsamhället är vägen framåt för HBTQI+ personers rättigheter och vikten av att inte separera marginaliserade gruppers kamp utan snarare ena dem.

Under den 9 oktober diskuterades frågor om nationella minoriteters rättigheter med specifikt fokus på romer. Under sessionen framhövdes att den växande polariseringen är ett hot mot demokratiska institutioner. Vidare poängterades vikten av att minoritetsgrupper inkluderas i samhället samt att icke-diskriminering är viktigt för att upprätthålla fred och säkerhet. I plenumsalen diskuterades en försämring av minoriteters rättigheter och flera civilsamhällesorganisationer kritiserade sina regeringar för att inte upprätthålla dem. På eftermiddagen gick jag på ett sidoevenet som handlade om Lukasjenko regimens nya instrument för att åtala politiska motståndare. Eventet fokuserade främst på politiska fångar och varför det skett en intensifiering av åtal mot dessa i Belarus. Enligt forskarna i panelen beror det på att Lukasjenko inte vill förlora makten och därmed vill undanröja personer som hotar hans makt. Instrumenten som Lukasjenkos regim använder innefattar både inre förtryck i landet och transnationellt förtryck. De inre instrumenten för förtryck innefattar bland annat tortyr och frihetsberövande med total isolering. De transnationella instrumenten innefattar, bland annat, rättegångar där den tilltalades fall prövas i rätten utan att personen är närvarande (ofta när personen befinner sig utomlands) samt nekande av konsulära tjänster som till

exempel möjlighet att förnya sitt pass om man inte återvänder till Belarus. Det var intressant att höra hur instrumenten i auktoritära länder, som Belarus, förändras och utvecklas samt kopplingen till hur detta påverkar säkerhet internationellt.

Under den 10 oktober diskuterades frågor om kvinnors rättigheter samt våld mot kvinnor. Under sessionen på förmiddagen poängterades att jämställdhetsmålen som OSSE har antagit inte har nåtts samt vikten att OSSE:s medlemsländer och civilsamhället bemöter detta. Det framhölls även att kvinnor hålls tillbaka av hot och våld samt att mer förebyggande åtgärder och hjälp till utsatta krävs. Dessutom poängterades att kvinnor har en viktig roll i fredsbyggande insatser och för att upprätthålla säkerhet. Flera medlemsländer berättade även om sina nationella strategier för jämställdhet och bekämpning av våld mot kvinnor.

Efter sessionen den 10 oktober var det dags för mig att ta mig till flygplatsen och lämna Warszawa. Att få delta på konferensen var mycket givande. Det gav mig en möjlighet att se hur internationellt utbyte mellan länder sker i praktiken. Jag fick även reflektera kring förutsättningarna för internationellt samarbete samt fördjupa mig i ämnen av intresse på sidoeventen. Avslutningsvis tar jag med mig från konferensen att OSSE, trots sin försvagade utgångspunkt sedan Rysslands illegala invasionskrig i Ukraina, är en viktig plattform för utbyte kring frågor om säkerhet och fred.